

Forum Prasy Sądeckiej – już po raz trzeci

Nowy Sącz 6 lipca 2012

Na gościnnym terenie Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu – w Miasteczku Galicyjskim – od 2010 roku odbywają się corocznie, tradycyjnie w pierwszy piątek lipca, imprezy pn. Forum Prasy Sądeckiej. Do pierwotnego składu organizatorów (*Almanach Muszyny* – Stowarzyszenie Przyjaciół Almanachu Muszyny, *Almanach Sądecki* – Civitas Christiana Oddział w Nowym Sączu, Muzeum Okręgowo w Nowym Sączu oraz Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział Nowy Sącz) dołączyła nieco później Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego. Impreza, której głównym pomysłodawcą i niezmordowanym wodzirejem jest co roku Ryszard Kruk (związany z *Almanachem Muszyny*), odbywa się przy życzliwym wsparciu władz samorządowych (starosty powiatu i prezydenta miasta) oraz pod patronatem naukowym Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UJ. Każde z dotychczasowych forów miało podobny, trójczęściowy układ: kilka wystąpień plenarnych (w formie krótkich referatów), następnie dyskusje panelowe w dwóch grupach, a potem – wykład końcowy, o tematyce nieco ogólniejszej (np. filozoficzne czy etyczne aspekty działalności mediów). Dodatkowym elementem jest co roku uroczyste wręczenie nagrody im. Szczęsnego Morawskiego (wraz z odpowiednimi laudacjami) za dzieło naukowe krzewiące kulturę Ziemi Sądeckiej wydane w roku poprzednim. Obradom towarzyszy zwykle jakaś interesująca wystawa okolicznościowa; na przykład na I Forum była ona poświęcona prasie lokalnej Sądeckiej, na Forum III zaś – ciekawostkom ze zbiorów sądeckiego oddziału Archiwum Państwowego w Krakowie. Tradycyjnym i swoistym suplementem

do każdego Forum jest prezentacja najnowszego wydania rocznika *Almanach Muszyny*, połączona z bankietem charytatywnym (następnego dnia w Muszynie).

I Forum Prasy Sądeckiej (2 lipca 2010) miało ogólny, rozpoznawczy i zarazem prasoznawczy charakter. Świadczył o tym już tytuł wykładu inauguracyjnego, wygłoszonego przez prof. Feliksa Kiryka „Zarys problematyki regionalnej w ujęciu historycznym”, a tym bardziej dwugłos redaktorów naczelnych periodyków współorganizujących imprezę – Leszka Migrały („Prasa lokalna na Sądeczyźnie – wczoraj”) oraz Bożeny Mściwujewskiej-Kruk („Prasa lokalna na Sądeczyźnie – dzisiaj”). Dyskusja w grupach panelowych stanowiła okazję do ujawnienia części bolączek, z którymi mierzą się na co dzień redaktorzy działający na szczeblu sublokalnym bądź lokalnym. Równocześnie uwypukliła brak zbieżności i problemów, i zainteresowań z jednej strony – dziennikarzy reprezentujących prasę o charakterze informacyjnym (nawet jeśli ukazuje się stosunkowo rzadko, np. raz na miesiąc), z drugiej zaś – nastawionych głównie na przeszłość przedstawicieli pism regionalistycznych (typu almanachów) czy pism adresowanych do mniejszości narodowych lub etnicznych (bo i tacy tam byli). Grupa pierwsza, omawiająca temat „Prasa regionalna a otoczenie” (wprowadzenie i moderowanie dyskusji – Ryszard Filas), koncentrowała uwagę na takich zagadnieniach, jak finansowanie prasy regionalnej, współpraca z samorządem, instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi oraz kształtowanie polityki redakcyjnej, wybór tematyki, teka redakcyjna. Natomiast grupa druga („Przyszłość prasy regionalnej”), obradująca pod

kierunkiem Zbigniewa Bajki, dyskutowała o barierach i szansach rozwoju czasopiśmiennictwa regionalnego, misji edukacyjnej prasy regionalnej, a także – promowaniu bogactwa kulturowego Sądecczyzny. Wykład końcowy na temat „Znaczenie piśmiennictwa regionalnego w umacnianiu tożsamości społeczności lokalnej” wygłosił ks. dr hab. Michał Drożdż (UP JP II).

II Forum Prasy Sądeckiej (1 lipca 2011), na temat „Rola prasy lokalnej, bibliotek i muzeów w umacnianiu małych ojczyzn na Sądecczyźnie – jak usprawnić to partnerstwo?”, miało już charakter bardziej wyspecjalizowany. W części plenarnej, stanowiącej popularnonaukowe wprowadzenie w problematykę spotkania, miały miejsce trzy wystąpienia. Prof. dr hab. Jan Pietrzyk (dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej) wygłosił wykład inauguracyjny pt. „Internet i digitalizacja jako pomost między bibliotekami a światem zewnętrznym – czy potrafimy z niego korzystać?”. Z kolei dr Stanisław Węglarz (UŚ) podjął filozoficzno-socjologiczne rozważania na temat „Wielgłosowość tradycji kulturowej Sądecczyzny w kontekście jej ustnego i pisemnego przekazu”. Tę część imprezy zakończył dwugłos Barbary Pawlik (dyrektora Sądeckiej Biblioteki Publicznej) i Bożeny Mściwujewskiej-Kruk (redaktor naczelnej rocznika *Almanach Muszyny*) na temat „Rola prasy lokalnej, bibliotek i muzeów w umacnianiu małych ojczyzn – jak usprawnić to partnerstwo?”. W drugiej części Forum odbyły się dwie dyskusje tematyczne z udziałem redaktorów prasy lokalnej, bibliotekarzy oraz muzealników z terenu Sądecczyzny. Pierwszy panel, moderowany przez pracowników UJ (Ryszarda Filasa i Włodzimierza Chorążkiego), miał charakter prasoznawczy; rozważania („Quo vadis praso lokalna – współczesne problemy”) dotyczyły scenariuszy rozwoju różnych typów prasy regionalistycznej, a także lokalnej i sublokalnej w perspektywie lat kilku lub kilkunastu. W panelu drugim, prowadzonym przez Jadwigę Jastrzębską (*Almanach Łącki*) i Sylwię Gacek (dyrektor Biblioteki Publicznej w Muszynie), znalazły miejsce zagadnienia współdziałania redakcji z placówkami społeczno-kulturalnymi („Wspólne inicjaty-

wy kulturalne i oświatowe bibliotek, muzeów oraz prasy lokalnej na rzecz wspierania małych ojczyzn na Sądecczyźnie w drugiej dekadzie XXI wieku”).

Tematem przewodnim obrad **III Forum Prasy Sądeckiej** (6 lipca 2012) było wykorzystanie zasobów archiwalnych („Prasa lokalna i archiwa – partnerzy czy konkurenci?”). Pytanie, jak korzystać z archiwów w praktyce redakcyjnej dziennikarzy prasy lokalnej oraz jak układać optymalne relacje z pracownikami archiwów (i osobami prywatnymi dysponującymi własnymi, rodzinnymi archiwami), towarzyszyło zarówno referatom wygłoszonym w części plenarnej, jak i obradom toczonym w dwóch grupach tematycznych. Dwa wykłady inauguracyjne wygłosili znani specjaliści: dr Hanna Krajewska, dyrektor Archiwum PAN w Warszawie („Archiwa a świat zewnętrzny”), oraz prof. Tadeusz Trajdos z Instytutu Historii PAN („Sztuka korzystania z zasobów archiwalnych”). Powiązaniu ich teoretycznych rozważań z warsztatem redaktora prasy lokalnej służył dwugłos na tytułowy temat Sylwestra Rękasa (kierownika sądeckiego oddziału Archiwum Państwowego w Krakowie) i redaktor Bożeny Mściwujewskiej-Kruk. Wątki te zostały przeniesione na obrady w grupach. Dyskusja w pierwszej z nich (moderowanej przez Ryszarda Filasa oraz redaktora Jerzego Bogacza z *Almanachu Ziemi Limanowskiej*) zmierzała do ustalenia, „Jak docierać do źródeł?”. Profesor Trajdos dzielił się swoimi doświadczeniami historyka, szeroko czerpiącego z zasobów archiwalnych zgromadzonych przede wszystkim przez instytucje kościelne (archiwa diecezjalne, klasztorne, parafialne etc., biblioteki), ale także – oczywiście archiwów państwowych i rodzinnych (np. archiwa magnackie wcielono do zbiorów archiwów państwowych); przybliżył zasady korzystania z katalogów, inwentarzy i indeksów, kładł też nacisk na konieczność wielostopniowej weryfikacji wszelkich informacji zdobytych tą drogą. Zwracał także uwagę, podobnie jak i Zbigniew Bajka, na użyteczność w wielu sprawach (także dla dziennikarzy tropiących wydarzenia z przeszłości) archiwów parafialnych, w szczególności protokołów z wizyta-

cji biskupów, ksiąg rachunkowych, metryk chrztu czy kronik parafialnych. Wspomniany redaktor Jerzy Bogacz podzielił się swymi doświadczeniami z korzystania z archiwów prywatnych, domowych (zwłaszcza przechowywanych przez potomków rodzin ziemiańskich – zwykle sięgających XVIII–XIX wieku); sugerował, by przedstawiciele prasy lokalnej włączyli się w misję ocalenia dziedzictwa przeszłości, wyszukiwali właścicieli takich archiwów i dopingowali ich do tego, by spisali posiadane zasoby; podkreślił też wartość historyczną starych ilustracji i fotografii (zawierających wiele cennych informacji o danej miejscowości). Dyskusja w drugiej grupie, moderowana przez redaktorów Andrzeja Wielocha (*Almanach Karpacki Płaj*) i Jadwigę Jastrzębską (*Almanach Łącki*), dotyczyła „Współpracy prasy z archiwami w praktyce”. Ważnym akcentem był końcowy wykład ks. dra hab. Michała Drożdża (UP JP II) pt. „Etyka w korzystaniu ze źródeł”.

Cykliczna impreza stanowi okazję do dokonania swobodnego przeglądu sił oraz wymiany doświadczeń i zacieśnienia współpracy wydawców z innymi instytucjami społeczno-kulturalnymi; chodzi m.in. o pomoc w radzeniu sobie na rynku prasowym w coraz bardziej złożonej sytuacji ekonomicznej i medialnej (rozwój nowych mediów). Jeśli I Forum było bardziej zorientowane na rys historyczny rozwoju prasy na Sądecczyźnie oraz zbilansowanie sił, swoiste „poliście się” wydawców i zachęcenie do podjęcia współdziałania w gronie samych redakcji zainteresowanych tytułów (obecni byli zresztą także przedstawiciele pism wychodzących

w sąsiednich powiatach: limanowskim i gorlickim), o tyle następne imprezy koncentrowały się bardziej na zagadnieniach współdziałania pism regionalistycznych, lokalnych oraz sublokalnych z innymi instytucjami kulturalnymi: miejscowymi bibliotekami (II Forum) bądź archiwami (Forum III), a ich uczestnicy stanowili bardziej zwartą grupę, zdominowaną przez przedstawicieli pism regionalistycznych (jak współorganizująca imprezę redakcja *Almanachu Muszyny*) i tzw. III sektora (pism stowarzyszeń i miłośników ziem o profilu społeczno-kulturalnym i krajoznawczym), a także – z drugiej strony – przedstawicieli lokalnych placówek bibliotecznych i archiwów.

Każde forum tradycyjnie kończy się przyjęciem deklaracji programowej, wykorzystującej wnioski płynące z dyskusji panelowych. Dodajmy, że ważnym i trwałym plonem już I Forum było uruchomienie portalu www.sadeczanie.net, który obecnie stanowi podstawowe ogniwo komunikacji (w tym platformę wymiany doświadczeń) miłośników Ziemi Sądeckiej, redakcji tamtejszej prasy regionalistycznej i lokalnej oraz pracowników tamtejszych instytucji społeczno-kulturalnych. Zapowiedziano już temat przyszłorocznego (2013 r.) IV Forum („Rola prasy lokalnej w ochronie dziedzictwa kulturowego na tle Konwencji Karpackiej”), co świadczy o rosnących ambicjach organizatorów. Co więcej – wiadomo z grubsza, że w roku 2014 (V Forum) zajmiemy się przyszłością prasy lokalnej w kontekście rozwoju nowych technologii komunikacyjnych.

Ryszard Filas